

Sygn. akt I ACa 1059/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SA Lucyna Świdorska-Pilis (spr.)
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o naprawienie szkody

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 22 września 2014 r., sygn. akt II C 880/12,

1) oddała apelację;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej 900 (dziewięćset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

I ACa 1059/14

UZASADNIENIE

Powódka A. M. domagała się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. kwoty 340 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania tytułem odszkodowania za szkody górnicze lub nakazania pozwanej naprawienia szkody górniczej oraz zasądzenia kosztów procesu.

W uzasadnieniu żądania powódka wskazywała, że wskutek prowadzonej przez zakład pozwanej Oddział KWK (...) eksploatacji górniczej w budynku stanowiącym jej własność wystąpiły szkody w postaci: wychylenia bryły budynku, silnego spękania ścian zewnętrznych i wewnętrznych, spękania sufitów i stropów, deformacji stolarki okiennej i drzwiowej, spękania posadzek, które powódka zgłosiła pozwanej. Pozwana uznała swą odpowiedzialność i

zapropowała powódce wypłatę odszkodowania w wysokości 260 000 zł. Między stronami nie doszło do ugody, gdyż zdaniem powódki zaproponowane odszkodowanie było zaniżone.

W odpowiedzi na pozew pozwana (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. wniosła o oddalenie powództwa ponad kwotę 268 531 zł oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Pozwana wskazywała, że zaproponowała powódce zapłatę wskazanej kwoty tytułem odszkodowania, przy uwzględnieniu analizy techniczno-ekonomicznej przeprowadzonej na zlecenie pozwanej i koreferatu opracowanego zgodnie z obowiązującymi przepisami i wytycznymi zawartymi w instrukcji w sprawie trybu i zasad postępowania przy usuwaniu i zapobieganiu szkodom wyrządzonym ruchem zakładu górniczego. Pozwana nie negowała, że budynek powódki na skutek ruchu zakładu górniczego uległ uszkodzeniu, jak również wychyleniu z pionu zarówno w części zasadniczej jak i dobudowanej. Nadto przyznała, że budynek powódki był naprawiany w ramach zawieranych wcześniej uгод. Podnosiła, że oświadczenie co do kwoty 268 531,00zł nie stanowi uznania roszczenia, a jedynie polemikę ze stanowiskiem powódki. Pismem z dnia 29 lipca 2014 r. strona pozwana podnosiła, że dodatkowe zabezpieczenie budynku w postaci kotwienia nie wpływa na wartość budynku oraz że to pozwana ponosi różnicę jaką poszkodowani ponoszą z tytułu zwiększonego kosztu użytego zbrojenia. Tym samym w ocenie pozwanej nie jest zasadne wliczanie tej kwoty do wartości obiektu.

W trakcie rozprawy z dnia 8 września 2014 r. pełnomocnik powódki oświadczył, że wnosi o zasądzenie kwoty 313 156,38 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania, nie cofa pozwu w pozostałym zakresie i wnosi o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W czasie tej samej rozprawy pełnomocnik pozwanej oświadczył, że wnosi jak w odpowiedzi na pozew i w piśmie z dnia 29 lipca 2014 r., podkreślając że koszty związane z kotwieniem budynku i opaską betonową poniosła strona pozwana.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. na rzecz powódki A. M. kwotę 304 690,71 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 września 2014 roku do dnia zapłaty; oddalił powództwo w pozostałym zakresie; zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 7 217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i nakazał pobrać od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 15 235,00 zł tytułem opłaty od zasądanego świadczenia, od uiszczenia której powódka była ustawowo zwolniona oraz kwotę 3 737,79 zł tytułem wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że powódka A. M. jest właścicielem nieruchomości zabudowanej, położonej w M. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w W. V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Księgę Wieczystą o nr (...). W dniach: 21 lutego 2005 r., 3 października 2005 r., 21 listopada 2005 r., 17 marca 2006 r., 27 grudnia 2006 r., 10 maja 2007 r., 16 maja 2007 r., 12 sierpnia 2010 r., 4 lipca 2011 r., 19 sierpnia 2011 r., pomiędzy pozwaną a powódką były zawierane ugody o naprawienie szkody występującej na nieruchomości powódki, spowodowanej ruchem zakładu górniczego pozwanej. Na nieruchomości powódki wyczuwalny jest przechył bryły budynku z pionu, widoczne są pęknięcia ścian zewnętrznych i wewnętrznych oraz nadproży, pęknięcia przewodów kominowych, spękanie tynków ścian, sufitów, fasety, pęknięcia stropów betonowych, pęknięcia posadzek betonowych, pęknięcia okładzin ścian i posadzek z płytek okładzinowych, deformacja i zdepoziomowanie płaszczyzn podłóg i posadzek, rozregulowanie stolarki okiennej i drzwiowej, rozregulowanie systemu odprowadzania wód opadowych, pęknięcie opaski betonowej wokół budynku. Rektyfikacja budynku powódki powinna być przeprowadzona za pomocą siłowników sterowanych komputerowo. Sposób przeprowadzenia rektyfikacji oraz jej zakres powinien być szczegółowo ustalony i przedstawiony w dokumentacji projektowej. Pozostałe ujawnione szkody winny być naprawione poprzez: naprawę posadzek najniższej kondygnacji, naprawę dachu i pokrycia dachowego, dopasowanie stolarki z wymianą uszkodzonych elementów, naprawę pęknięć ścian, nadproży, przewodów kominowych poprzez przemurowanie, zażyłowanie przy użyciu specjalistycznych zapraw technicznych, ujednolicenie elewacji, naprawę stropów, odbicie i uzupełnienie tynków ścian, sufitów nadproży, przewodów kominowych, fasety, odbicie i uzupełnienie uszkodzonych elementów okładzinowych ścian i posadzek, po rektyfikacji ocenę nachylenia płaszczyzn podłóg i posadzek, w razie potrzeby dokonanie ich dodatkowej niwelacji, przebudowę schodów wraz z ewentualną wymianą zniszczonych elementów, regulację systemu rynien i rur spustowych, regulację wewnętrznej instalacji wod. – kan., c.o., c.w.u, wykonanie robót malarskich, tapeciarskich, wymianę elementów okładzinowych ścian i posadzek, przeprowadzenie robót pochodnych, porządkowych, towarzyszących, rozebranie i ponowne wykonanie

opaski betonowej. Koszt naprawy uszkodzeń budynku mieszkalnego powódki wynosi 359 300 zł netto, w tym przewidywalny koszt rektyfikacji ok. 301 300 zł netto, koszt dokumentacji ok. 8 000 zł netto, koszt jednostkowy z uwzględnieniem wyników dokonanych pomiarów to ok. 1 950 zł - 2 300 zł/m². Budynek powódki ma powierzchnię zabudowy 140,15m². Wartość odtworzeniowa budynku mieszkalnego powódki pomniejszona o stopień zużycia wynosi 289 959,61 zł netto, czyli 313 156,58 zł brutto (podatek VAT w wysokości 8% - 23.196,77zł), w tym w zakresie części zasadniczej budynku wynosi 217 009,27 zł netto, a w części dobudowanej - 72 950,34 zł netto. Wnioskiem z dnia 27 marca 2012r. powódka zwróciła się do pozwanej o dokonanie pomiaru pionowości budynku mieszkalnego wraz z przybudówką. Pismem z dnia 7 maja 2012 r. pozwana spółka poinformowała powódkę o wykonaniu pomiaru pionowości budynku mieszkalnego i zleceniu wykonanie analizy techniczno - ekonomicznej pod kątem określenia celowości, kosztów i sposobu naprawy. Jednocześnie pozwana zaznaczyła, że na podstawie takiej analizy zostanie ustalony ostateczny sposób naprawy budynku powódki. Pozwana zaproponowała powódce ugodę w przedmiocie naprawienia szkody poprzez wypłatę jednorazowego odszkodowania. Powódka zaakceptowała sposób naprawienia szkody (wypłatę odszkodowania) jednak nie zgodziła się, aby odszkodowanie było niższe niż 340 000 zł.

W ocenie Sądu pierwszej instancji wobec nie kwestionowania przez pozwaną swojej odpowiedzialności za powstałą w mieniu powódki szkodę oraz nie negowaniu sposobu naprawienia szkody - zadanie Sądu sprowadzało się do ustalenia wysokości odszkodowania. Zajmując stanowisko w tym zakresie Sąd miał na uwadze opinię pisemną oraz opinię uzupełniającą biegłej H. Z.. Biegła w opinii pisemnej wskazała, że wartość jednorazowego odszkodowania za szkody górnicze powstałe na nieruchomości powódki wynosi 313 156,38 zł brutto, w tym kwota 23 196,77 zł z tytułu 8 % podatku VAT (wartość odtworzeniowa budynku brutto). Strona pozwana podnosiła okoliczność związaną z poniesieniem przez nią kosztów kotwienia budynku, które to koszty zostały ujęte przez biegłą przy wyliczeniu wartości odtworzeniowej budynku powódki. Powódka okoliczności podniesionej przez pozwaną nie zanegowała, a co za tym idzie okoliczność ta została uznana przez Sąd jako przyznana. Tym samym w ocenie Sądu pierwszej instancji zaistniały przesłanki do pomniejszenia tak wyliczonego odszkodowania o kwotę kotwienia budynku, skoro kwota ta została już wcześniej poniesiona przez pozwaną. Wobec powyższego Sąd pomniejszył wyliczone przez biegłą odszkodowanie o należność z tytułu kosztów kotwienia tj. kwotę 8 465,67 zł brutto (wartość kotwienia 7 838,58zł + podatek VAT w wysokości 8%). Należne zatem jednorazowe odszkodowanie na rzecz powódki wynosi kwotę 304 690,71 zł brutto (wartość odtworzeniowa budynku powódki - 313 156,38 zł brutto pomniejszona o koszty kotwienia tj. kwotę 8 465,67 zł brutto) i taką też kwotę Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki.

Od powyższego rozstrzygnięcia apelację złożyła powódka, wnosząc o jego zmianę poprzez zasądzenie od pozwanej (...) SA w K. na rzecz powódki dalszej kwoty 8 465,67 zł oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Skarżąca zarzucała:

- naruszenie prawa materialnego, a to art. 99 ustawy z dnia 04.02.1994r. prawo geologiczne i górnicze poprzez jego nie zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że koszt zabezpieczenia budynku winien być odliczony od wartości tego budynku;
- naruszenie prawa materialnego, a to art. 47 kc poprzez jego nie zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że wykonane zabezpieczenie w postaci kotwienia nie stanowi części składowej budynku i tym samym stanowi własność pozwanego, a nie powoda;
- naruszenie art. 233 § 1 kpc polegające na dokonaniu ustaleń faktycznych sprzecznych z zebranych w sprawie materiale dowodowym poprzez pomniejszenie wartości budynku o koszt jego kotwienia wbrew stanowisku biegłej sądowej wynikającym z opinii zasadniczej i uzupełniającej;
- naruszenie art. 328 § 2 kpc polegające na nie wskazaniu w uzasadnieniu wyroku przyczyn dla których sąd odmówił wiarygodności opinii budowlanej sporządzonej przez biegłego sądowego w części dotyczącej wliczenia kosztu kotwienia budynku do jego wartości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustosunkowując się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia prawa procesowego, a to art. 233§1 kpc, poprzez dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego stwierdzić należy, że jest to zarzut chybiony. Stan faktyczny ustalony przez Sąd pierwszej instancji był niesporny także w zakresie wartości odtworzeniowej budynku powódki, pomniejszonej o stopień zużycia ustalonej na podstawie niekwestionowanej opinii biegłej sądowej. Kwestia czy wartość kotwienia budynku wchodzi w zakres szkody powódki stanowi już materię prawa materialnego, co zostanie omówione poniżej. Z tego względu Sąd Apelacyjny bez zbędnego powielania podziela ustalony stan faktyczny, przyjmując go za własny.

Niesłuszny jest zarzut naruszenia art. 328§2 kpc polegającego na nie wskazaniu w uzasadnieniu wyroku przyczyn dla których sąd odmówił wiarygodności opinii budowlanej sporządzonej przez biegłego sądowego w części dotyczącej wliczenia kosztu kotwienia budynku do jego wartości. Wbrew zarzutom apelacji Sąd pierwszej instancji uzasadnił swe rozstrzygnięcie w zakresie odjęcia od wartości odtworzeniowej budynku kosztów jego kotwienia. Dodać też należy, że naruszenie przepisu art. 328 § 2 kpc o tyle tylko może stanowić przyczynę wzruszenia orzeczenia, o ile uniemożliwia dokonanie w toku instancji kontroli należytego zastosowania prawa materialnego i procesowego. Jedynie bowiem w takim wypadku uchybienie art. 328 § 2 kpc może być uznane za mogące mieć wpływ na wynik sprawy. Wbrew zarzutom skarżącej motywacy zaskarżonego wyroku czynią zadość wymogom formalnym, o których mowa w art. 328 § 2 kpc. Odmiennej zupełnie kwestią jest, że Sąd Apelacyjny nie akceptuje merytorycznej zawartości motywów odnoszących się do przyjęcia, że powódka uznała podniesiony przez pozwaną zarzut konieczności odjęcia kosztów kotwienia budynku, w żadnym jednak wypadku nie oznacza to formalnej wadliwości motywów werdyktu Sądu.

Oceniając sprawę pod kątem prawidłowości zastosowania prawa materialnego wskazać należy:

W niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., Nr 613), która to ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., a co za tym idzie obowiązywała w chwili ujawnienia szkód, przy uwzględnieniu daty złożenia wniosku. Zgodnie z treścią art. 145 powołanej ustawy jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawienia szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2 stosuje się przepisy kodeksu cywilnego. Odpowiedzialność za szkody górnicze ma charakter odpowiedzialności deliktowej, a zatem zastosowanie do niej znajdzie między innymi art. 435§1 kc, w myśl którego prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Zgodnie z art. 363 § 1 zd. 1 kc naprawienie szkody powinno nastąpić według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Wobec nie kwestionowania przez pozwaną zasady swojej odpowiedzialności oraz zgodnym ustaleniu sposobu naprawienia szkody (poprzez wypłatę odszkodowania) zadanie Sądu sprowadzało się do ustalenia jej wysokości.

W tym miejscu przedstawić należy sygnalizowany już brak akceptacji Sądu Apelacyjnego części motywów, co do przyjęcia, iż powódka przyznała, iż szkoda winna być pomniejszona o koszt kotwienia budynku. Biegła wyliczyła wartość odtworzeniową na łączną kwotę 313 156,38 zł brutto, w tym kwotę 23 196,77 zł z tytułu 8 % podatku VAT, podając szczegółowe elementy, które składały się na ową wartość, w tym również koszty kotwienia budynku. Po złożeniu przez stronę pozwaną pisma procesowego z dnia 29 lipca 2014 r. powódka wprawdzie nie ustosunkowała się pisemnie do złożonych przez stronę przeciwną zarzutów, jednakże w trakcie rozprawy z dnia 8 września 2014 r. pełnomocnik powódki oświadczył, że wnosi o zasądzenie kwoty 313 156,38 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania. Stanowisko powódki było zatem oczywiste i w żaden sposób nie można było przyjąć, że przyznała ona okoliczność, że wartość odszkodowania winna być pomniejszona o koszt kotwienia budynku.

Niemniej w ocenie Sądu Apelacyjnego zaskarżony wyrok odpowiada prawu. Zgodnie z treścią art. 361 § 2 kc naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł (damnum emergens), oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (lucrum cessans). Szkada powódki przedstawiona została niewątpliwie jako strata (damnum emergens) wyrażająca się konkretnie wartością budynku stanowiącego jej własność. Rodzi się pytanie czy wartość ta winna zostać powiększona o koszt kotwienia budynku, który niespornie wykonany był przez pozwaną i na jej koszt.

Strata polega na rzeczywistej zmianie stanu majątkowego. Wyraża się wielkością uszczerbku doznanego w majątku istniejącym przed zdarzeniem wyrządzającym szkodę i ewentualnych dalszych uszczerbkach, będących normalnym następstwem zdarzenia początkowego. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 13 marca 2014 r. (I ACa 1305/13) w świetle art. 361 § 2 kc ustalenie wysokości szkody w postaci poniesionej straty wymaga porównania rzeczywistego stanu majątkowego poszkodowanego oraz stanu, jaki by istniał gdyby nie doszło do zdarzenia wyrządzającego szkodę. Stratą jest pomniejszenie majątku poszkodowanego, uszczuplenie jego aktywów, w tym utrata lub obniżenie wartości określonych składników majątku, lub przybycie pasywów (powstanie nowych zobowiązań lub ich zwiększenie). Odszkodowanie nie może oczywiście przewyższać rzeczywistej wysokości uszczerbku majątkowego poniesionego przez poszkodowanego.

Przy tak rozumianej definicji straty nie można przyjąć, by majątek powódki oceniać łącznie z nakładami mającymi na celu zabezpieczenie przed stanem wyrządzającym szkodę i to nakładami nie poniesionymi przez powódkę czy też jej poprzedników prawnych. Aktywem powódki jest sam budynek czyli substancja wzniesiona przez nią lub jej poprzedników. Zasądzenie kosztów poniesionych przez pozwaną doprowadziłoby zatem do bezpodstawnego wzbogacenia powódki, gdyż uzyskałaby równowartość nakładów, których nie poniosła. Istotną rzeczą jest też i to, że czynności kotwienia, czy też innych specjalnych zabezpieczeń finansuje zakład górniczy. O ile zatem powódka w ramach przyznanego odszkodowania wzniesie w miejsce dotychczasowego budynku nowy obiekt – rzeczą pozwanej będzie pokrycie dodatkowych kosztów zabezpieczenia przeciwko szkodom górniczym.

Zarzut naruszenia art. 47 kc nie jest uzasadniony. Istotnie urządzenia wchodzące w skład zabezpieczenia (kotwienia) stały się częścią składową budynku. Dokonane jednakże to zostało na koszt pozwanej i stanowi jej nakład. Nie może zatem stanowić o wysokości szkody powódki.

Z przedstawionych względów apelacja winna ulec oddaleniu, a to na podstawie art. 385 kpc.

Orzeczenie Sądu apelacyjnego w przedmiocie kosztów procesu za instancję odwoławczą uzasadniają normy art. 108§1 kpc i art. 98 kpc. Zasądzona kwota 900 zł stanowi zwrot honorarium pełnomocnika pozwanej, ustalonego na podstawie §6 pkt. 4 i § 12 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1349 z późn. zm.).